

Силабус курсу Історія України

Освітній ступінь – перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 032 Історія та археологія

Освітньо-професійна програма «Історія та археологія»

Кількість кредитів – 3

Рік підготовки, семестр – 2 рік, 4 семестр

Компонент освітньої програми: обов'язкова

Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПІП

Д.і.н., проф. Куций Іван Петрович

Контактна інформація

kip070778@tnpu.edu.ua; +380983331077

Опис дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія України» є наукове осмислення студентами комплексу подій і явищ історичного минулого українського народу XIX століття в контексті місця України в системі міжнародних відносин даного періоду та практики державотворення в сучасній українській державі. Основними завданнями вивчення дисципліни є: усвідомлення студентами особливостей існування національних рухів Лівобережної та Правобережної України, Півдня та Слобожанщини, західноукраїнських земель, особливостей влади, кордонів, населення і законів, за якими жили конкретні люди, їх політичного становища, соціально-економічного розвитку після остаточної ліквідації Гетьманщини і Запорозької Січі та повної інтеграції українських земель у склад Російської і Австрійської імперій; засвоєння студентами основних історичних дат, постатей, понять і термінів, подій та явищ; вироблення у студентів вміння самостійно добирати і опрацьовувати історичні документи, науково-популярну і довідкову літературу, співставляти інформацію з різних джерел, узагальнювати і критично оцінювати історичні факти та діяльність осіб; формування в студентів історичного мислення, вміння аналізувати й узагальнювати історичні події та явища, визначати їх суть, причинно-наслідкові зв'язки між ними, виділяти основне, об'єктивне і суб'єктивне, самостійно оцінювати і пояснювати (інтерпретувати) історичний процес і робити правильні висновки з метою успішної розбудови своєї національної держави, усвідомлюючи її роль і місце у світовій історії; виховання студентської молоді громадянами України, розвиток в неї загальнолюдських духовних цінностей, ідей гуманізму та демократизму, патріотизму і взаєморозуміння між народами на основі особистісного усвідомлення досвіду історії.

Структура курсу

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2 / 2	1. Наддніпрянщина у державній структурі та геополітиці Російської імперії у першій половині XIX ст.	Система державно-адміністративного управління українськими землями. Українські землі в російсько-турецьких війнах першої половини XIX ст. Вплив російсько-французької війни 1812 р. на суспільно-політичні процеси. Козацькі військові формування у XIX ст. Українське суспільство під час Кримської війни	Питання, практичні завдання
2 / 2	2. Економічний та соціальний розвиток українських земель у першій половині XIX ст.	Криза кріпосницького способу господарювання. Поширення ринкових відносин та нових способів господарювання. Початок промислового перевороту. Поява нових верств у соціальній структурі суспільства. Розвиток торгівлі у першій половині XIX ст. Розвиток міст.	Питання, практичні завдання
2 / 2	3. Соціальні конфлікти й селянські рухи у дореформений період (перша половина та середина XIX ст.)	Соціальне становище селян. Характер політики російського уряду в аграрній сфері. Форми і характер соціального протесту українського селянства. Найбільші заворушення козаків, селян та військових поселенців. Діяльність загону У. Кармелюка на Поділлі. Селянський рух під час Кримської війни.	Питання, практичні завдання
2 / 2	4. Суспільно-політичний рух у Наддніпрянщині у першій половині XIX ст.	Соціокультурні передумови суспільно-політичних рухів на східноукраїнських землях. Організаційні прояви та ідейна еволюція українського національно-культурного руху. Діяльність масонських лож в українських губерніях. Українське питання у діяльності декабристів. Польський визвольний рух й повстання 1830-1831 рр. на Правобережжі. Кирило-Мефодіївське братство й становлення модерної української ідентичності	Питання, практичні завдання
0 / 2	5. Політичне і соціально-економічне становище західноукраїнських земель у складі Австрійської імперії.	Адміністративний устрій та суспільно-політичне становище українських земель у складі Австрійської імперії. Стан господарства і характер економічних відносин. Криза феодального способу господарювання. Соціальні конфлікти й селянські рухи в Галичині, Буковині та Закарпатті.	Питання, практичні завдання
2 / 2	6. Особливості національного руху на західноукраїнських землях в першій половині XIX ст.	Передумови національного руху на західноукраїнських землях. Вплив реформ «освіченого абсолютизму». Перша хвиля українського національного руху на західноукраїнських землях. «Руська трійця» в історії українського суспільно-політичного та культурно-інтелектуального руху.	Питання, практичні завдання

2 / 2	7. Революція 1848-1849 рр. в Австрійській імперії та український національний рух.	Початок революції й скасування панщини. Ідейно-політичне та інституційне оформлення українського руху. Виникнення польсько-українського протистояння в Галичині. Вибори до австрійського парламенту. Революційні події на Буковині та на Закарпатті. Селянське повстання під проводом Л. Кобилиці. Завершальний етап революції.	Питання, практичні завдання
2 / 2	8. Піднесення національного руху на західноукраїнських землях у другій половині XIX ст.	Суспільно-політичний рух в умовах «бахівської реакції» та краєвої автономії. Генеза русофільської течії. Рух народовців й утвердження українофільської ідентичності. Радикальний рух й утворення Русько-Української радикальної партії(РУРП). Партійна структуризація західноукраїнського суспільства й утворення УНДП та УСДП.	Питання, практичні завдання
0 / 2	9. Соціальні та економічні реформи на Наддніпрянщині 1860-1870-х рр.: спроби модернізації суспільства	Суспільний рух за проведення реформ. Законодавче й організаційне оформлення аграрної реформи. Реформи місцевого самоврядування, судова, військова, освітня, цензурна, фінансова реформи. Соціально-економічне становище селянства у пореформений період. Вплив аграрного реформування на розвиток сільського господарства. Промисловий переворот у пореформений період. Розвиток міст й урбанізаційні процеси. Тенденції розвитку торгівлі.	Питання, практичні завдання
2 / 2	10. Суспільно-політичне життя Наддніпрянщини у другій половині XIX ст.	Соціальні та політичні передумови українського національного руху. Українське питання під час польського повстання 1863-1864 рр. Громадівський рух 1860 – 880-х рр. та «хлопоманство». Валуєвський циркуляр 1863 р., Емський указ 1876 р. та переслідування українофілів. Розвиток народницького руху. Братство тарасівців та студентсько-громадівський рух	Питання, практичні завдання

Формування програмних компетентностей

<i>Індекс в матриці ОНП</i>	<i>Програмні компетентності</i>
ІК	Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі історії та археології або у процесі навчання, здійснювати аналіз історичних явищ і подій, що передбачає застосування теорій та методів історичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК 4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 6	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 7	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК 8	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
ЗК 10	Здатність працювати в команді.
ФК 1	Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.
ФК 2	Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.
ФК 3	Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.
ФК 4	Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.
ФК 5	Здатність відшуковувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).
ФК 6	Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.
ФК 8	Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.
ФК 9	Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.
ФК10	Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.
ПРН 1	Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.
ПРН 2	Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій і використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 3	Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.
ПРН 4	Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.
ПРН 5	Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.
ПРН 6	Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.
ПРН 7	Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.

Літературні джерела

1. Алексєєв Ю.М. Історія України: навчальний посібник для вузів. -К., 2004. -256 с.
2. Аркас М.М. Історія України-Русі. - К.,1990.
3. Багалій Д. Нарис історії України. - К.,1994.
4. Бойко О.Д. Історія України: Посібник. -К.,2003. -656 с.
5. Борисенко В. Курс української історії. — К.,1997.
6. Верига В. Нариси з історії України (кінець XVIII початок XX ст.). – Львів: Світ, 1996. – 447 с.
7. Видатні постаті в історії України (IX- XIX ст.). Короткі біографічні нариси. –К. : Вища школа, 2002. – 354с.
8. Грицак Я. Нарис з історії України: формування модерної української нації XIX – XX ст. – К. , 1996.
9. Грушевський М. Очерк истории украинского народа. – К. , 1991.
10. Дорошенко Д.І. Нарис історії України. Т.1-2. -К.,1991.
11. Економічна історія світу і України: підручник для студентів вищих навчальних закладів (За редакцією Б.Д.Лановика) - Тернопіль, 2004.-456 с.
12. Енциклопедія українознавства. Словникова частина. У 10 т. Перевидання в Україні. -Львів, 1993-2001.
13. Енциклопедія українознавства. Загальна частина. В 3-х т. . Перевидання в Україні. - К.,1994-1995.
14. Довідник з історії України (А-Я) / За заг. ред. І. Підкови, Р. Шуста. – 2-ге вид. – К.: Генеза, 2001.
15. Енциклопедія історії України: У 8 т./ Редкол.: В.Смолій та ін. – К.: Наукова думка, 2003–2007. – Т.1– 4.
16. Злупко С.М. Економічна історія України: Навчальний посібник. – К.: Знання. – 2006. – 367с.
17. Історія міст і сіл Української РСР. В 26 т. - Тернопільська область. - К., 1973.
18. Історія селянства Української РСР: у 2 тт.– Т. 1. – К.: Наукова думка, 1967.
19. Історія українського селянства / За ред. В. Смолія. – Т.І. – К., 2006.
20. Історія України. Документи і матеріали. - Укладач Король. -К.,2001.
21. Історія України: курс лекцій у двох книгах. — К.,1992.
22. Історія України (Під ред.. В.А.Смолія). - К.,1997. - 424 с.
23. Історія української еміграції. - К.,1997 р.
24. Історія українського війська. Т.1,2. -Львів. 1996.
25. Історія української культури. - К.,1994.
26. Історія української культури: У п'яти томах / Редкол. Б.Патон (голова) та ін. – Т. 1 – 4 (2). – К.: Наукова думка, 2001 – 2005.
27. Історія Української РСР: У 8 т., 10 кн. - К., 1977.
28. Каденюк О. С. Аграрна історія України: Курс лекцій. - Кам'янець – Подільський: Абетка, 2005. – 300с.
29. Каппелер А. Мала історія України / Переклад з німецької. – К.: «К.І.С.», 2007. – 264 с.
30. Котляр М., Кульчицький С. Довідник з історії України. — К.,1996.
31. Крип'якевич І. Історія України. — Львів,1992.
32. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе. Т.1-2. - К.,1994.
33. Лановик Б.Д., Матисякевич З.М., Матейко Р.М. Економічна історія України і, світу: Підручник/ За ред. Б. Д. Лановика. — К.: Вікар, 1999. — 737 с.
34. Магочій П.-Р. Історія України / Переклад з англійської. – К.: Критика, 2007. – 640 с.

35. Макарчук С. Етнічна історія України: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2008. – 471 с.
36. Мала енциклопедія етнодержавознавства / Редкол.: Ю.Римаренко та ін. – К.: Довіра; Генеза, 1996. – 942 с.
37. Малий словник історії України. - К., 1997.
38. Михальчук П.А. Історія України. Навчальний посібник. Вид. 2-е доп. і перероб. - Тернопіль: Астон, 2003. - 272 с.
39. Михальчук П.А. Термінологічний і хронологічний довідник з історії України. Вид. 3-тє доповнене і перероблене - Тернопіль: „Підручники і посібники”, 2008.-192 с.
40. Петровський В. Радченко Л. Семененко В. Історія України: неупереджений погляд: Факти. Міфи. Коментарі. – К.: ВД "Школа", 2007. – 608 с.
41. Підкова І., Шуст Р. Довідник з історії України. А-Я.- К.: Генеза, 2002.
42. Політична історія України. У 6-ти т. - К., 2002-2004.
43. Полонська-Василенко Н. Історія України. Т.1-2. - К., 1995.
44. Полянський О. Курс лекцій з історії України (остання чверть XVIII– середина XIX ст.) – Тернопіль, 2004.– 192с.
45. Рибалка І. Історія України. Ч. 1-2. -Харків, 1995, 1997.
46. Сарбей В. Г. Національне відродження України. – К. , 1999. –336 с.
47. Сарбей В. Г. Історія України XIX – поч. XX ст. –К. , 1994.
48. Світлична В.В. Історія України. - К., 2003. - 308 с.
49. Субтельний О. Україна: історія. - К., 1993.
50. Тимочко Н. Економічна історія України: Навчальний посібник. – К.; КНЕУ, 2005.– 204 с.
51. Україна крізь віки. В 15-ти тамах. - К.: Альтернативи, 1998-2001. – т. 8,9.
52. Українське козацтво. Мала енциклопедія. — Київ — Запоріжжя: Генеза, 2002.- 568 с.
53. Україна в XX ст. : 3б. документів і матеріалів (1900-1939) -Упор. Л.Г.Слюсаренко, А.О. Буравченков, М.І. Миронець та ін. - К., 2000. 448 с.
54. Хрестоматія з історії України. - К., 1996.
55. Юрій М.Ф. Історія України: Навчальний посібник. - К., 2004. -252 с.
56. Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків: У 3-ох т. - Львів, 1990-1992.
Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. – К. : Критика, 2005. – 584 с.

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбутись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом